

Time: 3 hours

Marks: 100

N.B. 1. All questions are compulsory.**2. Figures to the right indicate full marks.****3. Draw a neat diagram wherever necessary.****Q1 A. Choose the correct answer and rewrite the statement (Any Ten)****10**

1. International trade will not take place under _____ cost difference.
  - a) comparative
  - b) absolute
  - c) equal
  - d) average
2. If $\frac{PK}{PL} USA < \frac{PK}{PL} India$, India is _____ country.
  - a) Labour scarce
  - b) Capital abundant
  - c) Labour abundant
  - d) Labour neutral
3. Reciprocal demand is expressed in terms of _____.
  - a) Cost curves
  - b) Supply curves
  - c) Offer curves
  - d) Lorenz curve
4. The main objective of trade barriers is _____.
  - a) To increase employment
  - b) To reduce unnecessary imports.
  - c) To increase exports
  - d) To increase imports
5. Imposition of tariff, raises domestic prices causing fall in consumption of domestic goods is _____ effect of tariffs.
  - a) Productive effect
  - b) Revenue effect
  - c) Protective effect
  - d) Transfer effect
6. Brexit is the name given to the departure of _____ from the European Union.
  - a) Belgium
  - b) Britain
  - c) Poland
  - d) Bulgaria

7. Current account balance records all the receipts and payments for _____
- a) Only visible items   b) Only invisible items
c) Both visible and invisible items   d) Loans taken
8. Devaluation is ----- adjustment in value of the currency of the country
- a) Downward   b) Upward
c) Vertical   d) Neutral
9. WTO replaced ----- in 1995.
- a) TRIPS   b) TRIMs
c) GATT   d) GATs
10. As per Purchasing Power Parity theory exchange rate is determined by comparing _____
- a) Prices   b) Import
c) Purchasing power   d) Export
11. Spot exchange rate is _____
- a) Managed exchange rate   b) Fixed exchange rate
c) Floating exchange rate   d) Current exchange rate
12. Hedging function is about covering risk through _____
- a) Speculation   b) Forward exchange.
c) Static exchange   d) Backward exchange

Q.1. B) State whether the following statements are TRUE or FALSE (Any 10)   10

1. According to modern theory, there is no need for a separate theory of international trade.
2. Jacob Viner developed the concept of Income terms of trade .
3. Equilibrium terms of trade are determined through offer curves.
4. Free trade leads to an increase in cost and inefficiency.
5. Specific duties are imposed on a fixed percentage of the value of imported goods.
6. India is a dialog partner of ASEAN.
7. Medium-term loans of a country are denoted in the Current account of BOP.
8. Exchange control is restricting the use of foreign currency.
9. TRIPs agreement covers intellectual property in case of geographical Identities.
10. Countries in the world are following a fixed exchange rate system.

11. Speculation is opposite to hedging.
12. The aim of RBI's intervention in the foreign exchange market is to reduce excess volatility.

Q. 2. Answer any two of the following. **15**

- A. Explain Ricardian Comparative Cost Difference Theory of International Trade.
- B. Discuss different concepts of Terms of Trade.
- C. Describe various types of gains from trade.

Q. 3 Answer any two of the following. **15**

- A. Discuss the arguments in favour of and against free trade policy.
- B. Describe different types of tariffs.
- C. Explain the objectives and achievements of the European Union.

Q. 4 Answer any two of the following. **15**

- A. Explain the concept and structure of balance of payments.
- B. Analyze different measures to correct disequilibrium in balance of payments.
- C. Briefly explain the WTO's TRIPs and TRIMs agreements.

Q. 5. Answer any two of the following. **15**

- A. Explain how the equilibrium rate of exchange is determined.
- B. Discuss the purchasing power parity theory of exchange rate determination.
- C. Explain the role of central bank in foreign exchange management.

Q.6 Write short notes on any four of the following **20**

- A. Offer Curves
- B. Types of Economic integration
- C. Effects of Tariffs
- D. Functions of foreign exchange market
- E. Spot and Forward exchange rate
- F. Types of disequilibrium in balance of payment.

*****

मराठी अनुवाद

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात

३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा

प्र. १. अ) योग्य उत्तर निवडून विधाने पुन्हा लिहा (कोणतीही दहा) १०

१. आंतरराष्ट्रीय व्यापार हा _____ खर्च फरक स्थिती असल्यास घडून येत नाही.

अ) तुलनात्मक   ब) निरपेक्ष

क) समान खर्च फरक   ड) सरासरी

२. जर $\frac{PK}{PL} USA < \frac{PK}{PL} India$, असेल तर भारत हा _____ असलेला देश आहे.

अ) श्रम तुटवडा   ब) भांडवल विपुलता

क) श्रम विपुलता   ड) श्रम तटस्थता

३. अंनोन्य मागणी _____ च्या संदर्भात व्यक्त केली जाते.

अ) खर्च वक्र   ब) पुरवठा वक्र

क) प्रस्ताव वक्र   ड) लोरेन्झ वक्र

४. _____ व्यापार बंधनांचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.

अ) रोजगार वाढविणे   ब) अनावश्यक आयात कमी करणे

क) निर्यात वाढविणे   ड) निर्यात कमी होते

५. शुल्क लादल्यामुळे देशांतर्गत किमतीत वाढ होते त्यामुळे देशांतर्गत वस्तूंचा उपभोग कमी होतो त्यास

_____ शुल्क म्हणतात.

अ) उत्पादन   ब) उत्पन्न

क) संरक्षित   ड) बदली

६. ब्रेक्झिट म्हणजे _____ देशाचे युरोपियन युनिअन मधून निर्गमन होय.

- अ) बेल्जियम   ब) ब्रिटन
क) पोलंड   ड) बल्गेरिया

७. चालू खात्यावरील शिलकीच्या नोंदी मध्ये मध्ये पुढील गोष्टीचा समावेश होतो.

- अ) फक्त दृश्य वस्तू   ब) फक्त अदृश्य वस्तू
क) दोन्ही दृश्य आणि अदृश्य वस्तू   ड) घेतलेले कर्ज

८. अवमूल्यन म्हणजे देशातील चलनाच्या मूल्या मधील _____ बदल.

- अ) अधोगामी   ब) ऊर्ध्वगामी

- क) अनुलंब   ड) तटस्थ

९. १९९५ मध्ये जागतिक व्यापार संघटनेने (WTO) _____ ची जागा घेतली.

- अ) ट्रिप्स (TRIPS)   ब) ट्रिम्स (TRIMS)
क) गॅट (GATT)   ड) गॅट्स (GATs)

१०. खरेदी शक्ती समता सिद्धांत विनिमय दर निश्चिती मध्ये _____ ची तुलना करतो.

- अ) किमती   ब) आयात
क) खरेदी शक्ती   ड) निर्यात

११. हजर विनिमय दर हा _____ असतो.

- अ) व्यवस्थापित विनिमय दर   ब) स्थिर विनिमय दर
क) लवचिक विनिमय दर   ड) चालू विनिमय दर

१२. व्यवहार रक्षण (Hedging) म्हणजे _____ प्रकारच्या जोखिमेपासून संरक्षण मिळवून देणे होय.

- अ) सट्टेबाजी   ब) वायदा विनिमय
क) स्थितीशील विनिमय   ड) प्रतिगामी विनिमय

प्र. १. ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा (कोणतेही दहा)

१०

१. आधुनिक सिद्धांतानुसार वेगळ्या आंतरराष्ट्रीय व्यापार सिद्धांताची गरज नाही.
२. जेकब वायनर यांनी उत्पन्न व्यापार शर्ती ही संकल्पना विकसित केली.
३. समतोल व्यापार शर्ती प्रस्ताव वक्राच्या सहाय्याने निश्चित होतात.
४. मुक्त व्यापारामुळे खर्च आणि कार्यक्षमता यामध्ये वाढ होते.
५. विशिष्ट शुल्क हे आयात केलेल्या वस्तूच्या मूल्याच्या निश्चित टक्केवारीवर आकारले जाते.
६. भारत हा ASEAN चा संवाद भागीदार आहे.
७. व्यवहारतोलामध्ये देशाच्या चालू खात्यावर मध्यम कालीन कर्ज दाखविले जाते.
८. विनिमय नियंत्रणामुळे परकीय विनिमय चलनाच्या वापरावर बंधने येतात.
९. ट्रिप्स करारामध्ये भौगोलिक प्रदेशाबाबत बौद्धिक संपदांचा समावेश होतो.
१०. जगातील देश स्थिर विनिमय दर पद्धतीचा अवलंब करतात.
११. सट्टेबाजी हे व्यवहार रक्षणाच्या (hedging) विरोधी आहे.
१२. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या परकीय विनिमय बाजारपेठेतील हस्तक्षेपाचा उद्देश अतिरिक्त स्थित्यंतरे कमी करणे हा आहे.

प्र. २ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) रिकार्डोचा आंतरराष्ट्रीय व्यापार बाबतचा तुलनात्मक खर्चाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) व्यापार शर्तीच्या मोजमापाच्या विविध संकल्पनांची चर्चा करा.
- क) आंतरराष्ट्रीय व्यापार पासून होणाऱ्या लाभांच्या विविध प्रकारांचे विवेचन करा.

प्र. ३ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) मुक्त व्यापार धोरणाच्या बाजूने आणि विरोधी मुद्द्यांची चर्चा करा.
- ब) आयात जकतींच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- क) युरोपियन युनियन या व्यापारगटाची उद्दिष्टे आणि कामगिरी स्पष्ट करा.

प्र. ४ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

१५

- अ) व्यवहारशेषाची संकल्पना आणि रचना स्पष्ट करा.
- ब) व्यवहार शेषातील असमतोल दूर करण्यासाठीच्या उपायांचे विश्लेषण करा.
- क) जागतिक व्यापार संघटनेच्या व्यापारा संबंधित बौद्धिक संपदेचा हक्क (TRIPS) आणि व्यापारा संबंधित गुंतवणूक विषयक उपाय करार (TRIMS) थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र. ५ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा

१५

- अ. समतोल विनिमय दर कसा निश्चित होतो ते स्पष्ट करा.
- ब. विनिमय दर निश्चितीच्या खरेदी शक्ती समता सिद्धांताची चर्चा करा.
- क. परकीय विनिमय दर व्यवस्थापनात मध्यवर्ती बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र. ६ खालीलपैकी कोणत्याही चार टिप लिहा

२०

- अ. प्रस्ताव वक्र
- ब. आर्थिक एकत्रीकरणाचे प्रकार
- क. आयात जकातीचे आर्थिक परिणाम
- ड. परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये
- ई. हजर आणि वायदा विनिमय दर
- फ . असंतुलित व्यवहारशेषाचे विविध प्रकार.

*****